

10.11.2020

Dnro MML 32166/03 04/2020

HAKIJA

Caruna Oy

HAKEMUS

Hakija on pyytänyt 24.9.2020 saapuneella hakemuksella Maanmittauslaitosta myöntämään kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetun lain (603/1977) eli lunastuslain 5 §:n mukaista lunastuslupaa Jylhämaa-Nuojuankangas 110 kV voimansiirtojohtoa varten pysyvän käyttöoikeuden lunastamiseksi Vaalan kunnan alueella. Samalla hakija pyytää, että lunastuksen kohde voidaan lunastuslain 10 §:n perusteella jättää vähemmän tärkeiltä osiltaan lunastustoimituksessa määrättäväksi. Lisäksi hakija pyytää Maanmittauslaitosta antamaan lunastuslain 58 §:n mukaisen ennakkohaltuunottoluvan voimansiirtojohtojen rakentamista varten kaikkien tilojen osalta.

Perustelut

Caruna Oy omistaa Oulujoen Montan, Pällin ja Jylhämän vesivoimalaitoksia sekä Koillismaan verkkoalueen sähköjakelua palvelevia 110 kV voimajohtoja Muhoksen, Utajärven ja Vaalan kuntien alueella. Fingrid Oyj kehittää Oulujoen seudun kantaverkkoa, jonka seurauksena voimajohtojen pääteasemat ja osittain reitit tulevat muuttumaan. Caruna Oy ja Fingrid Oyj ovat suunnitelleet kantaverkon muutokseen liittyviä johtojärjestelyjä yhteistyössä verkon kehitys, käyttöjärjestelyt ja ympäristövaikutukset huomioiden.

Osana kantaverkon muutoksia Fingrid Oyj purkaa nykyisen Pyhäkosken 220/110 kV muuntoaseman ja laajentaa Pyhänselän sähköasemaa 110 kV kytkinlaitoksella. Lisäksi Fingrid Oyj korvaa Nuojuan muuntoaseman nykyisen aseman läheisyyteen rakennettavalla Nuojuankankaan sähköasemalla.

Caruna Oy rakentaa uuden Leppiniemen 110 kV kytkinaseman nykyisen Pyhäkosken muuntoaseman viereen Pyhäkosken aseman korvaamiseksi. Verkkomuutokseen liittyen Caruna Oy tekee johtokäytäntöjä Pyhäkosken, Pyhänselän sekä Nuojuan ympäristössä ja saneeraa ikääntyneet Pällin ja Montan 110 kV johdot alueen sähkönsiirron toimitusvarmuuden parantamiseksi.

Carunan omistama Jylhämaa – Nuojuu 110 kV johto (käyttöoikeusyksikkö 000-2016-K55160) liitetään uuteen Nuojuankankaan sähköasemaan, mikä aiheuttaa reitti muutoksen nykyiseen johtoon noin kilometrin matkalla. Uusi johto-osuus sijoittuu kokonaisuudessaan aikaisemmin lunastamattomalle alueelle.

Hankkeen laatu ja laajuus

Uusi johto-osuus alkaa Vaalan kunnassa tilalta Koskinuojuu, kiinteistötunnus 785-404-37-8. Johto-osuus päättyy Vaalan kunnassa tilalle Nuojuankankaan sähköasema, kiinteistötunnus 785-404-37-1. Jäljempänä tätä johto-osaa kutsutaan Jylhämaa - Nuojuankangas 110 kV voimajohtoksi. Voimajohto-osuuden pituus on noin 1 km ja se sijoittuu kokonaisuudessaan Vaalan kunnan alueelle.

Viranomaislausunnot

Vaalan kunta, Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus, Pohjois-Pohjanmaan liitto, Pohjois-Pohjanmaan museo, Oulun Seudun ympäristötoimi, Oulun Seudun Sähkö sekä

10.11.2020

Dnro MML 32166/03 04/2020

Fingrid Oyj ovat antaneet lausuntonsa (hakemuksen liite 1) Oulujoen johtomuutok-
sista.

Johtoalueen vaatima maa-alue ja käytettävät pylvästyypit

Voimajohdon vaatima maa-alue on 30 metriä leveä johtoaukea sekä tämän molemmin puolin 10 metriä leveät reunavyöhykkeet, joilla puuston korkeus on rajoitettu. Jylhämä-Nuojua voimajohdolle aikaisemmin lunastettu käyttöoikeusalue (käyttöoikeusyksikkö 000-2016-K55160) päättyy Nuojuan päässä kiinteistöjen 785-404-31-42 ja 785-404-37-8 rajalle, joten reittimuutososuus sijoittuu kokonaisuudessaan aikaisemmin lunastamattomalle alueelle.

Käytettävä pylvästyypit on pääasiassa harustettu teräsputkipylväs. Poikkileikkauspiirros johtoalueesta on hakemuksen liitteessä 2. Suunniteltu johtoreitti on esitetty hakemuksen liitekartoissa.

Maanomistustiedot ja sopimusasiat

Hakemuksen liitteessä on luettelo kiinteistöistä (4 kpl), joita lunastus koskee. Caruna Oy on tehnyt maanomistaja Fortum Power and Heat Oy:n kanssa tarvittavat, johtohankkeeseen kuuluvat sopimukset ennakkohaltuunotto-oikeudesta jo ennen lunastuslain mukaista ennakkohaltuunoton ajankohtaa. Kiinteistöluettelossa oleva Nuojuankankaan sähköasema 785-404-37-1 on Fingrid Oyj:n omistama kiinteistö. Lunastusta ei haeta Fingrid Oyj:n omistamalle kiinteistölle.

SUOSTUMUKSET JA LAUSUNNOT

Suostumuksen voimansiirtojohtojohdon rakentamiseen, lunastukseen ja ennakkohaltuunottoon antaneet käyvät selville hakemuksesta ja hakemuksen liitteistä.

Hakija on toimittanut hakemuksen liitteessä lausunnot.

Vaalan kunta toteaa, ettei sillä ole lausuttavaa.

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus on antanut lausuntonsa Oulujoen 110 kV voimajohtosaneerauksesta ja sen ympäristöselvityksestä. Nuojuan 110 kV muutoksen osalta ELY-keskus toteaa seuraavaa: "Voimajohdon rakentamisessa on huomioitava Liikenneviraston ohje "Sähkö- ja telejohdot ja maantiet" (Liikenneviraston ohjeita 3/2018). Suunniteltu voimajohto ylittää useampia maanteitä. Voimajohtojen kanssa risteävillä maanteillä ei ole tällä hetkellä tiedossa sellaisia parantamis- tai leventämistoimenpiteitä, jotka vaikuttaisivat pylväiden sijoitteluun."

Pohjois-Pohjanmaan liitto toteaa lausunnossaan Nuojuan 110 kV muutoksesta, että esitetty linjaus on osoitettu maakuntakaavassa merkinnällä pääsähköjohto 110 kV. Pohjois-Pohjanmaan liitolla ei ollut lausunnossaan huomautettavaa Nuojuan muutoksesta.

Pohjois-Pohjanmaan museo toteaa lausunnossaan, että Pohjois-Pohjanmaan museolla ei ole huomauttamista Caruna Oy:n Oulujoen voimajohtosaneerauksesta rakennetun kulttuuriympäristön kannalta.

Oulun Seudun ympäristötoimi ei ole lausunnossaan maininnut Nuojuan muutosta.

10.11.2020

Dnro MML 32166/03 04/2020

Oulun Seudun Sähkö toteaa lausunnossaan, että se rakentaa uusia liittymiä Nuojuan voimalaitosalueelle. Turvallisuuden takaamiseksi Oulun Seudun Sähkö tarvitsee päivitetyn tiedon Nuojuan vaarajännitealueesta.

Fingrid Oyj toteaa lausuntonaan, että Fingrid puoltaa esitettyjä johtosaneerauksia. Hankkeen suunnittelijan tulee olla yhteydessä Fingridiin voimajohtohankkeen yleissuunnitteluvaiheessa etenkin siltä osin, kun uusi voimajohto sijoittuu Fingridin omistamien voimajohtojen välittömään läheisyyteen ja vaikuttaa Fingridin voimajohtokenteisiin tai johtokadun käyttöoikeuksiin.

Energiavirasto on lausunnossaan 10.9.2020 todennut, ettei johtojärjestelyissä ole kyse uusien johtoyhteyksien rakentamisesta, vaan Fingrid Oyj:n kantaverkon kehittämisestä johtuvista sähkömarkkinalain 19 §:n mukaisista ylläpitotoimenpiteistä, jotka eivät edellytä lain 14 §:n mukaista hankelupaa.

Maanmittauslaitos toteaa, että Lunastuslain 8.1 §:n mukaan lunastukseen suostuneiden kiinteistöjen omistajia ja käyttöoikeuden haltijoita ei tarvitse enää erikseen kuulla lunastusluvan käsittelyn yhteydessä.

Koska hakija on toimittanut edellä ilmenevät lausunnot, ei Maanmittauslaitoksen ole ollut tarpeen varata tilaisuutta Lunastuslain 8.1 ja 8.2 §:n mukaisesti lausunnon antamiseen.

KÄSITTELYRATKAISU

Lunastuslain 5.2 §:n mukaan Maanmittauslaitos on toimivaltainen ratkaisemaan lunastusluvan, kun lunastus tapahtuu voimansiirtolinjan, maakaasuverkoston tai muun näihin verrattavan yrityksen rakentamista varten ja lunastuslupaa ei vastusteta tai kyseessä on yksityisen ja yleisen edun kannalta vähemmän tärkeä lunastus. Jos Maanmittauslaitos ei ole lunastuslain 5.2 §:n mukaan toimivaltainen käsittelemään lunastuslupaa, on sen siirrettävä asia valtioneuvostolle.

Päätös

Maanmittauslaitos katsoo hakemuksen ja lausuntojen perusteella, että lunastusluvan antamista ei vastusteta, ja näin ollen Maanmittauslaitos on toimivaltainen lunastuslain 5.2 §:n perusteella ratkaisemaan haetun lunastuslupa-asian.

Sovelletut lainkohdat:

Lunastuslain (603/1977) 5.2 §, 9.4 §

ASIAN RATKAISU

Yleistä

Lunastuslain 4.1 §:n mukaan lunastaa saadaan, kun yleinen tarve sitä vaatii.

10.11.2020

Dnro MML 32166/03 04/2020

Lunastuslupaa ei kuitenkaan saa myöntää, jos lunastuksen tarkoitus voidaan yhtä sopivasti saavuttaa jollain muulla tavalla (vaihtoehtoedellytys) taikka jos lunastuksesta yksityiselle edulle tuleva haitta on suurempi kuin siitä saatava hyöty (intressivertailuedellytys).

Haettu voimajohto ei kuulu YVA-menettelyn piiriin.

Yleisen tarpeen vaatimus

Pakkolunastamisen perusedellytys on yleisen tarpeen vaatimus, joka perustuu lunastuslain 4.1 § lisäksi perustuslain 15 §:n omaisuudensuojasäännökseen.

Yleisen tarpeen vaatimuksen täyttymistä ei ole lunastuslain esitöissä tai oikeuskirjallisuudessa tarkasti määritelty vaan yleisen tarpeen edellytyksen täyttymisen on katsottu tapahtuvan tapauskohtaisella harkinnalla ottaen huomioon kunakin ajankohtana vallitsevat olosuhteet ja arvostukset ja näiden varassa muodostunut käytäntö. Yleinen etu ei kuitenkaan ole sama kuin julkinen käyttö, eli yleinen etu voi täytyä myös muulloin kuin julkisyhteisölle lunastettaessa.

Toisaalta, vaikka lunastaja olisikin yksityinen yhteisö, tulisi lunastuksen tarkoituksen liittyä yhteiskunnan tehtävistöön. Ollakseen yleisen tarpeen vaatima, lunastuksen tulisi hyödyttää joko suoraan tai välillisesti epäluukuista ihmisjoukkoa, ei vain tiettyä pientä ihmisryhmää.

Lunastuslaissa ja oikeuskäytännössä on lähdetty siitä että väylämäiset infrastruktuurihankkeet pääsääntöisesti täyttävät yleisen tarpeen edellytyksen.

Näillä perusteilla Maanmittauslaitos toteaa, että tässä lunastushankkeessa lunastuslain 4.1 §:n mukainen yleisen tarpeen edellytys täyttyy.

Vaihtoehtoedellytys

Vaikka lunastus olisikin yleisen tarpeen vaatima, ei lunastuslupaa silti saa myöntää, jos lunastuksen tarkoitus voidaan yhtä sopivasti saavuttaa jollain muulla tavalla.

Ajatus vaihtoehtoedellytyksessä on, ettei lunastusta saa liioitella vaan on käytettävä maanomistajan oikeusasemaan mahdollisimman vähän puuttuvaa keinoa, jolla lunastuksen tarkoitus kuitenkin voidaan saavuttaa.

Normaalisti vaihtoehtoedellytys lunastuksissa vaatii näyttöä siitä, että lunastaja on pyrkinyt ensin toteuttamaan hankettaan vapaaehtoisin keinoin eli sopimuksin. Hakija on tehnyt sopimukset lunastuksesta ja haltuunotosta hakemuksesta ilmenevien kiinteistöjen omistajien kanssa.

Maanmittauslaitos katsoo, että hakijan hakemat käyttöoikeuden rajoitukset ovat tämän tyyppisille hankkeille tavanomaisia ja lunastuksen tarkoituksen saavuttamiseksi välttämättömiä ja oikeasuhtaisia. Lunastusta ei voida yhtä sopivasti saavuttaa millään muulla tavalla ja lunastuslaissa mainittu vaihtoehtoedellytys täyttyy.

Intressivertailuedellytys

Lunastusta ei saa lunastuslain 4.1 §:n mukaan toimeenpanna, jos sen haitta

10.11.2020

Dnro MML 32166/03 04/2020

yksityiselle edulle on suurempi kuin sen tuottama hyöty yleiselle edulle.

Yleisen edulle tulevan hyödyt on todettu arvioitaessa sitä, onko hanke yleisen tarpeen vaatima.

Oikeuskirjallisuudessa on todettu, että yksityiselle edulle tulevaksi haitaksi ei voida laskea lunastuksen aiheuttamia suoranaisia taloudellisia menetyksiä, koska ne korvataan täyden korvauksen periaatteella lunastustoimituksessa, vaan mahdollinen yksityiselle edulle tuleva haitta on jotain muuta.

Hakemuksen liitteissä tai lausunnoissa ei ole tullut esille sellaisia haittoja, joita ei lunastuskorvauksena korvattaisi. Lunastuskorvaus muodostuu kohteen ja haitankorvauksesta sekä vahingonkorvauksesta sen mukaan kuin lunastuslaissa säädetään.

Maanmittauslaitos katsoo, että yleiselle edulle saatava hyöty on suurempi kuin yksityiselle edulle tuleva haitta.

Johtopäätökset

Maanmittauslaitos katsoo lunastettavan hankkeen olevan yleisen tarpeen vaatima eikä sitä voida panna toimeen yhtä sopivasti muilla keinoilla ja sen yleiselle edulle tuoma hyöty on suurempi kuin sen yksityiselle edulle tuottama haitta on.

Näin ollen lunastuslain 4.1 § mukaiset lunastusluvan myöntämisedellytykset täyttyvät ja lupa voidaan myöntää haetun mukaisesti.

Ennakkohaltuunottolupa

Lunastuslain 58 §:n mukaan, jos töiden kiireellinen aloittaminen tai muut tärkeät syyt sitä vaativat, hakija voi saada oikeuden ottaa haltuunsa lunastettava omaisuus ennen lunastuslain 57 §:n 1 momentissa tarkoitettua ajankohtaa. Hakija on hakemuksessa pyytänyt ennakkohaltuunottoluvan myöntämistä, koska Oulujoen johtomuutosten rakentamistyöt sijoittuvat alustavasti vuosille 2021-2023.

Lunastuksen kohteen vahvistaminen lunastustoimituksessa

Maanmittauslaitos katsoo, että kyseessä on nauhamainen väylälunastus, eikä lunastettavan käyttöoikeusalueen yksityiskohtainen osoittaminen ole tarpeen. Alueen rajaus voidaan siten jättää vähemmän tärkeiltä osin lunastustoimituksessa ratkaistavaksi.

Päätös

Maanmittauslaitos myöntää hakijalle luvan hakemuksessa mainitulla alueella lunastamalla rajoittaa käyttöoikeuksia pysyvästi. Lunastettavat käyttöoikeuden rajoitukset on mainittu tämän asiakirjan kohdassa "Myönnetyt oikeudet".

Hankkeen toteuttavalla taholla on selvilläolovelvollisuus muissa laeissa (mm. maantielaki, muinaismuistolaki, luonnonsuojelulaki, vesilaki) olevista määräyksistä, asetetuista rajoituksista ja vaatimuksista alueen käytölle ja ne on otettava huomioon hankkeen toteutuksessa. Sama koskee myös eri virastojen ja viranomaisten ohjeita.

10.11.2020

Dnro MML 32166/03 04/2020

Hakijalle myönnetään lunastuslain 58 §:n mukainen lupa ennakkohaltuunottoon.

Lunastuksen kohde jätetään lunastuslain 10 §:n mukaisesti vähemmän tärkeitä osin lunastustoimituksessa ratkaistavaksi.

Tässä päätöksessä mainittu kiinteän omaisuuden lunastus samoin kuin korvausten (kohteen-, haitan- ja vahingonkorvaukset) määrääminen tehdään lunastuslain mukaisessa lunastustoimituksessa. Lunastustoimitus laitetaan vireille viran puolesta mahdollisimman pian.

Sovelletut lainkohdat:

Mm. Lunastuslaki 4 §, 10 §, 58 §.

MYÖNNETYT OIKEUDET

Maanmittauslaitos myöntää hakemuksen mukaisesti hakijalle oikeuden lunastamalla rajoittaa käyttöoikeuksia pysyvästi hakemuksessa osoitetuille ja myöhemmin lunastustoimituksessa tarkemmin määrättäville, lunastuslupahakemuksen liitteenä olevassa tilaluettelossa mainittujen kiinteistöjen alueille. Hakemuksen liitteessä on 1:5 000 kartta johtoreitistä pylväspaikkoineen.

Lunastettava käyttöoikeus rajoittaa omaisuuden luovuttajan oikeuksia seuraavasti:

- 1) Johtopylväiden rakenteiden väliin ja kolmea (3) metriä lähemmäksi niiden ulkopuolelle ei saa pystyttää minkäänlaisia rakenteita ja laitteita, aitoja lukuun ottamatta.
- 2) Aitoja ei saa kiinnittää pylväisiin eikä tukirakenteisiin.
- 3) Ojia tai muita kaivauksia ei saa tehdä eikä tieoikeutta perustaa kolmea (3) metriä lähemmäksi pylväsrakenteita. Etäisyys luetaan ojan tai kaivauksen luhistumatomasta reunasta.
- 4) Johtoaukealla ei saa ilman erityistä lupaa kasvattaa puita eikä pitää rakennuksia tai kahta (2) metriä korkeampia muitakaan rakenteita tai laitteita, tavallisia aitoja lukuun ottamatta. Rakennusraja sijaitsee johtoaukean reunassa, 15 metrin etäisyydellä johdon keskiliinjasta.
- 5) Reunavyöhykkeillä kasvavat puut saavat johtoaukean reunassa olla enintään 10 metriä korkeita ja muulla osalla reunavyöhykettä niin paljon sanottua mittaa korkeampia kuin puun etäisyys on johtoaukean reunasta.
- 6) Johtoaukealla ja sen läheisyydessä ei saa harjoittaa sellaista toimintaa, josta saattaa aiheutua vaaraa johdon käytölle ja kunnossa pysymiselle.

Johdon omistajalla on sähkön ja tiedon siirtämiseen tarpeellisten johtojen, pylväiden ja muiden laitteiden rakentamista, käyttöä, tarkastamista, kunnossapitoa, korjaamista ja uusimista varten oikeus:

- 1) pystyttää ja pitää johtoaukealla sähkönsiirtojohto pylväineen, johtoköysineen ja muine laitteineen sekä tiedonsiirtoon liittyvine laitteineen

10.11.2020

Dnro MML 32166/03 04/2020

- 2) suorittaa tarpeellisia mittauksia johtoaukealla ja suorittaa maadoituksia, joista aiheutuvat työnaikaiset vahingot korvataan erikseen maanomistajille
- 3) pitää johtoaukea vapaina puista, vesoista ja muista esineistä, jotka saattavat vaikuttaa häiritsevästi johdon käyttöön ja kunnossapitoon
- 4) poistaa johtoaukealta rakennukset ja muut rakenteet, joiden paikoillaan pitämisestä tai sinne pystyttämisestä ei ole erikseen sovittu
- 5) sopivalla tavalla merkitä johtoaukean rajat niin, että ne ovat helposti havaittavissa
- 6) merkitä reunavyöhykkeellä sekä erityisestä syystä myös johtoalueen ulkopuolella kasvavat puut, jotka korkeutensa takia saattavat olla vaarallisia johdon säilymiselle, ja kaataa tällaiset puut, jollei metsänomistaja itse huolehdi niiden kaatamisesta. Johtoalueen ulkopuolella tapahtuvasta puiden kaatamisesta aiheutuva vahinko korvataan erikseen maanomistajalle
- 7) johdon omistajan lukuun työskenteleville henkilöillä on oikeus jalan tai ajoneuvolla liikkua johtoaukeaa pitkin pylväältä toiselle. Hakijalla on oikeus tätä varten tehdä sinne väliaikaisia ajoteitä ja rumpuja, tehdä ja kunnossapitää johtoaukealla olevissa aidoissa tarpeellisia veräjiä sekä käyttää hyväkseen johtoaukealle johtavia kiinteistölle kuuluvia teitä ja polkuja sekä tarvittaessa muitakin alueita kulkemiseen jalan tai moottorikäyttöisillä tai muilla työkoneilla ja ajoneuvoilla.

MUUTOKSENHAKU

Tähän päätökseen tyytymätön saa hakea siihen muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Valitusosoitus on päätöksen lopussa.

Heikki Lind (*allekirjoitettu sähköisesti*)
Johtaja

Eija Onali (*allekirjoitettu sähköisesti*)
Maanmittausinsinööri (DI)

Maanmittauslaitos

JAKELU

Caruna Oy
TLT-Building Oy/Arto Marjoniemi
Caruna Oy/Jori Tervo
Vaalan kunta
Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus
Pohjois-Pohjanmaan liitto
Pohjois-Pohjanmaan museo
Oulun Seudun ympäristötoimi
Oulun Seudun Sähkö
maanomistajat

10.11.2020

Dnro MML 32166/03 04/2020

VALITUSOSOITUS

Tähän päätökseen saa hakea muutosta kirjallisella valituksella hallinto-oikeudelta.

Päätöksen tiedot

Valitusosoitus koskee Maanmittauslaitoksen päätöstä luvasta.

Määräaika ja muutoksenhakuasiakirjojen toimittaminen

Muutoksenhakuasiakirjat tulee jättää hallinto-oikeuteen kolmenkymmenen (30) päivän kuluessa siitä päivästä, kun valittaja sai tiedon päätöksestä. Tiedoksisaantipäivää ei lueta valitusajaksi.

Jos määräajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, jouluaatto, juhannusaatto tai arkipäivä, pitää valitus toimittaa hallinto-oikeuteen viimeistään kyseistä päivää seuraavana arkipäivänä.

Muutoksenhakuasiakirjat voi toimittaa henkilökohtaisesti tai asiamiestä käyttäen taikka lähettää postitse, lähetin välityksellä taikka telekopiona tai sähköpostina hallinto-oikeuteen. Muutoksenhakuasiakirjojen lähettäminen tapahtuu lähettäjän vastuulla.

Valituksen voi tehdä myös hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelussa osoitteessa <https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>.

Muutoksenhakukirjelmän sisältö ja liitteet

Muutoksenhakukirjelmässä on mainittava

- 1) päätös, jota muutoksenhakemus koskee;
- 2) miltä päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia vaaditaan tehtäväksi;
- 3) perusteet, joilla muutosta vaaditaan;

Muutoksenhakukirjelmässä on ilmoitettava muutoksenhakijan nimi ja kotikunta sekä hänen laillisen edustajansa tai asiamiehensä taikka avustajansa nimi ja kotikunta sekä postiosoite, johon asiaa koskevat kutsut, kehotukset ja ilmoitukset voidaan lähettää. Jos postiosoite muuttuu, uusi osoite on ilmoitettava hallinto-oikeudelle.

Muutoksenhakukirjelämä on valittajan tai, jollei hän itse ole sitä laatinut, sen laatijan allekirjoitettava. Kirjelmän laatijan nimi ja kotipaikka on merkittävä muutoksenhakukirjelmään.

Muutoksenhakukirjelmään on liitettävä

- 1) päätös, johon haetaan muutosta valittamalla, alkuperäisenä tai jäljennöksenä;
- 2) todistus siitä, minä päivänä päätös on annettu tiedoksi, tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta; sekä
- 3) asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle.
- 4) asiamiehen on liitettävä valituskirjelmään valtakirja sen mukaan kuin hallintolainkäyttölain 21 §:ssä säädetään.

Hallinto-oikeuden osoite on:

Pohjois-Suomen hallinto-oikeus
Postiosoite: Isokatu 4 3 krs 90100 Oulu
puhelin 029 56 42800
faksi 029 56 42841

sähköposti pohjois-suomi.hao@oikeus.fi
aukioloaika: ma-pe klo 8:00-16:15